

Kedves Erasmus-tagok, barátaink és támogatóink,
meghívunk benneteket a következő nyilvános rendezvényünkre:

Szerdán, 2014. június 25-én, 19-órakor a Bruder Klaus Kirche nagytermében, Stuttgart, Albert-Schäffle-Str. 30.

Az előadás címe: **Európa Válsága. Történelmi-filozófiai háttér.**

Előadó: **Dipl. Math. Halmosi Sándor,**
matematikus, költő és műfordító, Budapest

Rövid életrajz és háttér:

Halmosi Sándor költő, műfordító, matematikus 1971-ben született Szatmárnémetiben, ott is érettségizett. 1989 és 2006 között Németországban élt, azóta Budapesten lakik. Matematikát a Stuttgarter Egyetemen tanult, de hallgatója volt a kolozsvári (Babes-Bolyai), budapesti (ELTE) és a Karlsruhei Egyetemnek is. Stuttgartban 2001-2005 között magyar nyelvű Vitakört szervezett, 2004-ben pedig egy német-magyar Irodalmi és Művészeti Társaságot alapított, ECHiVOX néven, melynek ma a tiszteletbeli elnöke. 2001-es debütálása óta kilenc verses kötete jelent meg, köztük egy műfordításkötet (válogatás Franz Hodjak kortárs német költő lírai életművéből). Rendszeresen publikál irodalmi lapokban, rendhagyó irodalomórákat és író-olvasó találkozókat tart a magyar nyelvterület különböző pontjain, otthonában műhely jellegű szalonokat szervez.

Többnyire németből fordít, de románból és nyersfordítás alapján más nyelvekből is.

Tagja többek között a Magyar Írószövetségnek, a Magyar Pen Clubnak, az Erdélyi Magyar Írók Ligájának. 2003-ban Prima verba-díjjal tüntették ki.

Az előadás vázlatja:

1. Bevezető/visszatekintés
2. A válság
3. Kilépés a válságból – egyéni út/felelősség/éthosz
4. Kilépés a válságból – közösség út/felelősség/éthosz
5. Zárás – Kali juga

1. Függelék - Hiánypótlás, kiegészítések Hamvashoz
2. Függelék - Idézetek

Következő rendezvényünk: 2014. szept. 24-én, szerdán. Témája még bizonytalan, esetleg a **„Székelyek története”, Professor Egyed,** kolozsvári egyetemi tanár-történész előadásában.

**Halmosi Sándor: EURÓPA / A VILÁG VÁLSÁGA – LEHETŐSÉG?
Előadásvázlat, Stuttgart, Erasmus Akadémia, 2014. jún. 25.**

1. Bevezető/Visszatekintés

- kiegészítések tavalyról Hamvas életéből (párttagsága, nem ismert epizód a 2. világháborúból, lásd az 1. függelék) és a szintézishez való viszonya (idézet, lásd a 2. függelék)
- a hagyomány alapállása: azonosságtudat, éberség
- a válság (Hamvas erősebben fogalmaz: az Antikrisztus) három arca: farizeus-klérus-apparátus (bővebben lásd Hamvas Béla: *Scientia sacra I-III*)
  - a klérus-kritika árnyalása: a kétféle zsidó hagyomány: világi-rabbinisztikus-dogmatikus-farizeus és szellemi-spirituális-esszénus-gnosztikus. Jézus ez utóbbihoz tartozott, és a farizeusságot támadta, illetve világította át. De a Jézusra vallást építő új egyház kezdetektől fogva nem spirituális, hanem világi alapokra helyezte magát, és ennek a szellem elleni eredendő bűnnek komoly következményei voltak/vannak. De fontos kihangsúlyozni azt is, hogy a külső egyház nemhogy nem mindig üldözte a belsőt, hanem nagyon sokszor egymás mellett, egymást támogatva és erősítve működtek (pl. kora középkor, Hildegard von Bingen, szerzetesrendek), és napjainkban megint: az egyház spirituális védőbástya.
  - a hamvasi (és jakob böhmei, meister eckhardi, stb.) klérus-kritika nem antiklerikalizmus, nem egyház- és vallásellenesség, ellenkezőleg: mély keresztény hiten alapszik (lásd 2. függelék). A világi, külső egyház és a spirituális belső egyház közti kapcsolatról beszél, s arról, hogy a szellemiség (passzív, kinyilatkoztató) alapállása nem lehet világi (aktív).
  - az európai hagyományban a legmagasabb, legnemesebb [lovagi] ideál is világi volt, nem szellemi.
- a szellemi ember, a szellemi alapállás: *diaktritisz pneumatón* (a szellemek szétválasztása. A jó és a rossz, a szakrális és a profán megkülönböztetésének képessége). A szellemi réteg (brahman) az Aranykorban, de a hiteles szellemiség hiteles példákön keresztül ma is érthető: Dalai Láma, Ferenc pápa, Bőjte Csaba, alapvetően szerzetesek.

2. A válság

- válság: az éberség és azonosságtudat elvesztése. altatás. (Az elaltatott ember a cél a modern világban és speciel Európában)
- a válság egyetemes. egyéni és közösségi
- okai: a szellemi kaszt hiánya (árnyalás, belső egyház, szerzetesek, pálosok, stb.), a szellemiséghez való viszonyunk, a szintézis hiánya, szinkretizmus

3. Kilépés a válságból – egyéni út/felelősség/éthosz

- bármikor megvalósítható (csend, elmélyülés, lemondás).
- *külső körülményeink irányítói* (Laár András) csak külső körülményeinket befolyásolják, a lelkünkhöz nem érnek el. A hagyomány alapvetése: az ördög csak megkönyékezi, de nem érintheti meg közvetlenül a lelket. Az Isten (a szeretet) nem opponálható. (A 83 leggazdagabb ember hatalma)
- mindig mindenkinek, minden percben van két lehetősége: lehúzni az eget a sárba, vagy felemelni az életet a csodába
- a háttérhatalom ingatagsága és árulkodó rejtőzködése (minden nap letagadja magát, de minden nap megnyilvánul)
- Gandhi, Tőkés 89, ...
- dilemma: hol van a passzivitás határa. Meddig lehet elmenni az élet/méltóság védelmében (kell-e harcolni a gonosz ellen). Az áldozat és a szelídség határozottsága, kisugárzó ereje. Tartsd oda a másik arcodat és/vagy segíts magadon, az Isten is megsegít. Az agresszió és a bosszú ördögi körének megszakítása. Derű, oldottság.

4. Kilépés a válságból – közösség út/felelősség/éthosz

- premissza: kollektív bűnösség nincs, de kollektív bűnök (úgy mint kollektívák ellen kollektívák által elkövetett iszonytató bűnök: a gyilkosság a lélek elleni legnagyobb bűn) vannak → feloldás. (A tettesek utódai nem tettesek, az áldozatok utódai nem áldozatok) Ki/kik? milyen módszertannal? milyen alapállásból? milyen nyelven?
- értelmiség (véleményalkotók): a válság 4. arca, véleményterrorista, farizeus (a kör bezárul). Az értelmiség árulása: nem a zavar oldásában érdekeltek, hanem a zavar keltésében és fokozásában, ellenbeavatást végeznek: altatnak,

létrombolás, lét-hazugság, a nyelv kiforgatása: píszi. *Utánam az özönvíz*. A képmutatásnak [toleranciát hirdető intolerancia, szólás- és vélemény szabadságot hirdető véleményterrorizmus, agresszív cenzúra] soha nem látott méretei.

Karaktergyilkosságok. Már az is előrébb vinné a világot, ha pusztán nem lennének (hazug véleményformálók), ha egy rövid időre megszűnnének létezni.

- a véleményterroristák szelektív *diakritisz pneumatón*-ja: beazonosítani a szentet, a szakrálisat, és frontális támadást intézni ellene, megsemmisíteni, elhitelteleníteni azt. De nem fog sikerülni, mert nem sikerülhet. mert a szentség az örök (a lélek alapállása, a harmónia), a hazugság mindig lelepleződik, és nem fenntartható. Biológiai példa.
- nem kollektív bűnösség: puccs. (Nyelvkifordítók, nyelvgyilkosok, Orwell-i vízió realitás lett, kié a hatalom az egyetemeken?)
- az árulás leleplezése (nyelvi-szellemi átvilágítása, kimondása) után (nyelvi) restauráció: a nyelv, az egyenes, a pontos beszéd és az ember egyéniségének és méltóságának helyreállítása, a píszi eltörlése.
- az (értelmiségi) alapállás helyreállítása: az Egy szerinti (azonos) mérce (= azonosságtudat)
  1. minden nép minden szélsőségét elítélem (de nem vetem meg, próbálom megérteni)
  2. minden ember méltóságát tisztetem
  3. a kirekesztés, megbélyegzés, az elhatárolódás, az egyoldalúság, a karaktergyilkosság, a hallgatás és a gyűlöletbeszéd (nembeszéd, ellenbeszéd) rossz kérdésre adott rossz válaszok
  4. a beszéd folytonossága jó csendet teremt
- ok bizakodásra: a hazugság lényege, hogy összeomlik, minél nagyobb egy felépítmény, annál látványosabban omlik össze. Egy világméretű hazugságkolosszus összeomlása is világméretű. És mitől omlik össze? Magától, a hazugságok súlya alatt (leleplezés, átvilágítás, kimondás). 56.
- a magyar nyelv előnye, az Ige, (Igen/ isten/igazság) a logosz-terápia (a keresztény magyarok lehetőségei)
- hiteles értelmiségiek: Camus, Martin Buber, Julian Benda (Az értelmiség árulása, 1927), Hannah Arendt, Viktor Frankl, Hamvas, Tábor Béla, Szabó Lajos, Bibó István, *költők is bűntelen*, és

csecsemők, kikben megnő az értelem. A lelkiileg megújult egyház. Az értünk folyton újraszülető és imádkozó megvilágosodott tibeti szerzetesek, bóddhiszattvák példája.

- Merre tovább Európa? Nemzetállamok vs. Európai Egyesült Államok
  - fontos (amennyiben rávilágít a válság méreteire), de mellékes kérdés (csak okozat)
  - totális közösség-válság: a valódi közösség, mint fogalom sem egyértelmű (család, nemzet, közösség, régió), ezért nem is tud vele semmit kezdeni. Példa: ukrán válság. Beneš dekrétumok. Kettős mérce. Tömegpszichózis (pl. orosz énekesnők kifütyölése az Eurovíziós dalfesztiválon). Apparátus (*mint Moszkva, háborúval fenyegetnek, ha nem őket követjük, tolerancia mint fegyver*, tolerancia-nevelő lágerek is lesznek). (Szerkezeti és vélemény)diktatúra, agyonszabályozás. A sport, mint hatalom és vad ösztönök (kevés a nemes versengés) kivetülése. A keresztényi gyökereit megtagadó, sőt az ellen ellenségesen fellépő (közben a toleranciát hangoztató) Európa mély önértelmezési válsága. A szellemi válság felismerése és lényegi kezelése nélkül teljesen értelmetlen bármilyen jogi, felülről oktrojált megoldás, mert nem fog működni, bárminek is nevezzék azt. A magyar példa ezer évek óta működik: valódi közösség-tudat, lényegi autonómiák, egymás mellett élés, vallási türelem, megélt és megvalósított szintézis.
- globális tévedés: a (környezeti) világválság miatti azonnali kényszerösszefogás, a válság valódi okainak átvilágítása és feloldása nélkül, vagyis: előbb túlélni, aztán (jobban és nemesebben) élni. Közben fordítva: ha nem élünk méltón, akkor nem fogunk, nem tudunk túlélni, és nem is érdemes, nem leszünk rá méltók. De ha[nemesen éber] élünk, akkor túl is fogunk élni. Jóga-példa: nem mindegy, hogy milyen tartalommal töltjük fel a kiüresedett tudatot.
- a környezet- és jogvédők türelmetlensége és agressziója.

5. Zárás – Kali juga

- Satya juga (Aranykor): a brahman (a szellemi ember) korszaka
- Kali juga (Vaskor, a mi korunk): a démoni ember, és a szolga (súdra) korszaka. a negyedik, legromlottabb. Lelki sötétség, erőszak, képmutatás. a pácban mindannyian benne vagyunk.

[Könnyen elérhető általános összefoglaló, ebből idéztem:
Wikipédia Kali juga].

- korszakváltás: nő az érzékenység és az erőszak is.
- nagy kataklizma vagy csendes Apokalipszis

A világgal való intimitás helyreállítása lehetséges.

Egyénileg is, közösségileg is.

Mert minden hazugság összeomlik.

Mert elmúlik minden, csak a szentség az örök.

*Dolgozni kell, szeretni kell. Egyszerű ez. Oda jutunk úgyis, a fény alá,
arra a széles mezőre mind.*

1.FÜGGELÉK (Hiánypótlás, kiegészítések Hamvashoz)

- 2013-ban megjelent Hamvas-életműsorozat rég várt, 22-es kötete:
Az ősök nagy csarnoka IV
(Mexikó, Santa soledad, Alkímia, Jakob Böhme,
A tao virágai: Csuang-Ce, Eksztázis)
- kevésbé ismert epizód Hamvas életéből
A II. világháborúban egy ideig tisztként az egyik munkaszolgálatos
tábor felügyeletét bízták rá. Emberségét és kivételes tartását
mutatja, hogy ő állítólag a hétvégére rendszerint hazaengedte a
munkaszolgálatosokat, de lelkükre kötötte, hogy hétfőre
hiánytalanul jöjjenek vissza, különben ez rá nézve beláthatatlan
következményekkel jár. Emiatt felmerült az is zsidó körökben, hogy
felvegyék őt az Igazak listájába, de ez még mindeddig nem történt
meg (valószínűleg a nem fordítottak az ügyre kellő figyelmet).
- szürke folt az életrajzon –
Apósa tanácsára/javaslatára 1945-ben belép a Kommunista Pártba.
Miután azonban két hét alatt szembesül a párt valóságával,
összetépi a tagsági könyvét, ezzel ő az ügyet lezártnak tekinti. A
pártból azonban hivatalosan csak három év múlva, 1947-ben zárják
ki, de már korábban is támadják/bírálják/nem nézik jó szemmel
tevékenységét. Ez a nem létező három éves párttagság az egyik
legfőbb érv a Hamvast kritizálók körében.

2.FÜGGELÉK (idézetek)

A hindu hagyomány azt tartja, hogy a sötét korszak ismertetőjele a szellemek megzavarodása. Ma, mikor a dolgok e labirintusi szövevényéről beszélnek, szeretik úgy feltüntetni, hogy ez a magas civilizáció eredménye.

[Hamvas: naplóbejegyzés, Inota, 1952. aug. 19]

Buddhát olvasod? Tavaszra, nyárra kis tervet készítettem én is, főként keletiekből. Művészet, irodalom, festészet, vallás, filozófia – japán, kínai (egy kicsit hindu is). Ha hozzájutok, csodaszép lesz a langyos áprilisban a virágzó fák alatt olvasni őket, és tűnődni fölöttük. Régebben veszélyt jelentettek számomra. Mint a legtöbb európai, ha szellemivé válik, csak a kereszténység elárulása árán tud az idegen szellemmel foglalkozni – úgy, hogy buddhista lesz, vagy elkezd komoly vallást csinálni az egyiptomi vagy a görög mitológiából. E hűtlenségről eleget tudnék beszélni. Amióta az Evangélium szellemét szívemben megtaláltam, már nyugodtan bemehetek mindenüvé, azt hiszem, nem vesztek talajt. Azt tartom, ez így gazdagodás.

[Hamvas Béla levele Gulyás Pálhoz, 1942. márc. 17.]

Az asztrológia különben olyasvalami, amihez kulcsunk nincs meg. Amit ezen a címen csinálunk, részben kontárság, részben kísérlet, részben tapogatózás olyan félhomályban, amelyben nem tudunk tájékozódni. A horoszkópnak van valami közelebbről nem meghatározható, mágikus bénító jellege, különösen az olyan ember számára, aki az adatokat determinánsoknak fogja fel. A születési horoszkóp anyaga pedig az, amit az alkímia prima materiának nevez, ez az a pénzösszeg, amit a gazda reánk bíz, hogy gazdálkodjunk vele, és amit nem szabad érintetlenül hagynunk, mert jaj annak, aki a kapott aranyakat nem kamatoztatja. Ez, mondjuk, a sorstőke, amivel bennünket elbocsátottak, és amivel sáfárkodnunk kell. A modernek azt hiszik, hogy ez megváltoztathatatlan végzet. Azért az asztrológia hatása igen nagy százalékban káros. Kellő alkímiai aláépítés nélkül csupán érdekesség, és megkötöz, ahelyett, hogy felszabadítana.

Minderről, tudtommal, senki sem beszél a mai korban, külföldön sem.

[Hamvas Béla levele Dobes Lászlóhoz, 1960. márc. 10.]

Eksztázis annyi, mint kívül állni. Kívül állni a szétszórt nyugtalanságon és belül állni a megvalósított egységen [in: Eksztázis]

Az igazi éberség: jog arra, hogy az ember igazán jót aludjon ... A zen módszere: felébredni, de ehhez oda kell jönni és akarni kell felébredni. [Hamvas: naplóbejegyzés, 1967. ápr. 3.]

Mert Patandzsali nem egy jógát tanít, hanem valamennyi jógának az alapját nyújtja. Azt biztosan tudod, hogy van dnyána- (értelmi), van karma- (aktív), van bhakti- (szeretet, egység), jóga, és vannak aztán különböző hatha- (fizikai) jógák. Mindezeknél az út, mondjuk így, a visszavonulás (redukció), vagyis a létezés abszolút egységébe való visszatérés tudatosan és éberen. A rádza-jóga a direkt út. A hagyomány senkit sem említ, aki ezen az úton közvetlenül célhoz ért. A jóga legnagyobb mestere az utóbbi időben, Rámakrisna szintén először a bhakti-jógából indult ki.

[Hamvas levele Dobes Lászlóhoz, Tiszapalkonya, 1960. jún. 1.]

A jóga tulajdonképpen (nekünk, európaiaknak) szétszórt tudatunkkal nagyszabású összpontosítás és befelé fordítás. A kettő soha nincs a másik nélkül. De ha belső világunk összpontosul és kitágul, ezt a belső világot meg is kell tölteni valamivel, mert ha az ember európai tartalommal tölti meg, csak azt éri el, hogy külső világát magába vonja. Ez egészen különös veszély. A szánkhja olyan tartalom (értelmezés, befelé fordított és összpontosított világ olyan magja), amely az embert lassan (igen lassan, évek alatt) európaiságától megfosztja. Ugyanakkor másik veszély merül fel, amire alig gondolnak, és amiért én mesteremnek különösen hálás vagyok. Ha az ember Európától ilyen módon fordul el, belső árulást követ el saját földje, szelleme, de főként – ez a legfontosabb – a kereszténység ellen. Erre nagyon kell vigyázni, mert számolni kell azzal, hogy keresztények vagyunk, akár akarunk azok lenni, akár nem... Az eredeti, evangéliumi kereszténység olyan hagyomány, mint a nagy keletiek, de még ezeknél is több valamivel. A legmagasabb rendű szellemi élet realizálását a kereszténység teszi lehetővé. A jógával összefér. A szánkhjával is, mert a kereszténységben minden hagyomány elfér. A fontos csak egy, az ember ne forduljon a kereszténységgel szembe. Ezzel útját lényegesen megrövidítheti. A kereszténység nem vallás, hanem a szellem alapállása. Ez mindenesetre rokon azzal, amit te abszolút szellemnek nevezel.

[Hamvas levele Dobes Lászlóhoz, Tiszapalkonya, 1960. júl. 18.]